

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

In aliis materiis à justitia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

multa habebis, per quæ quod magis in similibus dubiis
eligere tibi liceat, expediat cognoscere.

Explicatur illa Regula: In dubiis melior est
conditio possidentis.

In materia Iustitiæ.

5. Commis doctina resolvit dubitantem, utrum
res sit sua an aliena, si facta morali diligentia, dubium
evincere nequeat, nem scire pro possidente bona fide,
illamque alienare posse, consumere, &c. juxta regulam
ab omnibus receptam: In dubiis melior est conditio possi-
dentis. Vide Ioan. Sanch. d. 43. n. 12. aliosque citatos pas-
sim apud Dianam p. 4. tr. 3. n. 32. Ratio præcipua sit, quia
possidens habet duos titulos, unum dubium, eundemque
valde exitum, id est, suspensionem rei proprietatis ad se
pertinet, & in hoc convenit cum alio non possidente, ut
supponimus: alterum verum, & sine controversia, id est,
certitudinem, quia possidet, quo titulo jam alter caret;
ergo ipse possidens semper prævalebit. Vide quæ in hanc
rem dicenda sunt infra, §. 7. v. Restitutio, & v. Furtum, &
c. Damnum.

6. Si forte rem à te sic possessam alicui vendas, pri-
mo monere de dubio eumentem debes; ita Ioan. Sanch.
lib. 1. cap. 1. d. 1. p. 2. n. 13. licet enim vendas rem
tuam secundum præsentem iustitiam, subest tamen pe-
riculum, ne certo tempore domino, redemptor amit-
tat. Secundo debes vendere minoris, quia vendis rem
conteratam timore, ne appareat dominus, quinque sibi ven-
dicet. Si tamen moraliter es certus dominum non com-
paratum, ab utroque onere liberaberis, quia ea certitu-
dine morali posita, nihil damni cecidit ementi.

7. Quid in dubio sit melior conditio possidentis, ve-
rum est, etiam si magis propendat ad putandum, seu (ut
rectè aliqui loquuntur) ad suspicandum rem ad alium
non possidentem pertinere; modò hæc propensio (quia
valicet sit ex levi ratione) sistat juxta limites dubij, ita
Valquez, Salas, Thom. Sanch. c. 1. Castro Palcos citante
t. 1. n. 1. d. 3. p. 2. n. 11. Ratio est, quia certa possessio præ-
ponderat rationi cuique, quæ sit intra terminos dubij.

Quod sit ratio transeat ad probabile: non possidenti
danda res est, à Iudice: non autem autoritate propria
potest illius possidentem spoliare, quia ad dictum spo-
lium à privato intentandum contra possidentem, requi-
ritur certitudo moralis, ut ex dictis de opinione proba-
bili constat.

8. Illa tamen æquivocatio est hic fugienda. Si enim,
v. g. certus sis te debere centum Paulo, dubitas autem,
An illa ei solveris; quamvis tu dictum centum possideas,
non propterea eximeris ab eis solvendis, ita Sanch. uter-
que Sanch. alique apud Dianam p. 3. tr. 3. ref. 3. Ratio est,
quia nunc contra tuam possessionem pecuniæ prævallet
possessio actionis debiti, quam Paulus habet contra te:
certum enim est quod debeas, dubium quod solveris;
ergo debitum, seu actio debiti contra te prævalet.

9. Id quod in materia iustitiæ verum est, ex Merola
t. 1. d. 1. c. 3. n. 65. etiam si non solum debitor, sed cre-
ditor dubitet, nam debito sit satis factum (quidquid
alij cum Tanner. 1. 2. dist. 1. q. 6. d. 4. n. 49. sentiant) nam
semper vincit certitudo debiti: Layman l. 1. tr. 1. c. 5. §. 4.
n. 42. quem sequitur Dian. l. c. (certè non improbabili-
ter) putat tunc satisfieri, si solvatur pars juxta quanti-
tatem, & proportionem dubij, quia æquitas non paritur,
ut debitor exponatur periculo solvendis bis. Probabili-
ter quidem, sed adhuc contra Layman dici posset, nec
æquitatem pati, ut creditor certo exponatur periculo, ne
sibi totum, sed solum pars solvatur. De hac re iterum re-
dibit sermo §. 7. v. Restitutio: ubi multa hac pertinen-
cia congruemus.

In aliis materiis à Iustitiæ.

10. Quamvis aliqui negaverint, ut Sotus in 4. de
Par. 1.

iustitia, quæst. 5. art. ultim. versus finem, Arag. 2. 2. q. 62.
art. 1. tract. de domino. Iam hodie probabilissimum est
etiam in alijs materijs, verbi gratia, Religione, Obe-
dientia, Temperantia, &c. meliorem esse conditionem
possidentis. Sic Thom. Sanch. lib. 2. matrim. d. 41. n. 32.
& lib. 4. in Dec. cap. 10. num. 11. sine, alique. Est certus,
verbi gratia, Sacerdos quod confingatur præcepto sive
Obedientiæ, sive Religioni de recitandis horis, du-
bium autem an recitaverit, dico, quia certa est obliga-
tio, dubia recitatio, meliorem fore conditionem præ-
cepti, quod veluti habet possessionem obligandi Sacer-
dotem: æque adeo Sacerdotem obligari ad recitandum.
Ratio est eadem, quæ dicta est, num. 5. hic proportionali-
ter applicanda.

11. Illud igitur solum, & quidem difficile hic expli-
candum est, ex quibusnam conjecturis, seu quæ ratione
mihi constare poterit, ex qua parte sit possessio. Quid-
quid autem alij, ut Sotus lib. 7. de iustitia, quæst. 3. art. 2.
Thom. Sanch. lib. 1. in Dec. cap. 10. num. 13. asserant, qui
quidem regulam generalem dare, quamvis velint, non
possunt: dico debere in varijs materijs vario modo
rem definiti: nam propterea quia interdum in pluribus
materiis Doctores discrepant, ex qua parte se teneat
possessio, ideò discrepant in resolutionibus; id in exem-
plis tum pro materia iustitiæ, tum pro alijs materijs, quæ
subdam, apparebit.

§. VII. Percurruntur ea in quorum dubio prævalet possessio.

O perosum id ita est, & prolixum (quippe per om-
nes ferè materias est percurrendum,) ut integrum
merito volumen exposcat. Satagam tamen per Alpha-
beti ordinem, quo facilitati legentium consulam, ea
quæ solent passim occurrere ad compendium ratio mo-
re, conferre: Prosper aspice Deus. Neque memini con-
trarium esse suspicari, is, qui fortè animadvertat me in-
terdum aliquam sententiam approbare, quam alias non
sum amplexus; id enim tunc solum facio, quando utra-
que sententia probabilis à me iudicatur, quod non est
mihi adversari, sed docere potius sententias illas posse ad
libitum tunc excipi.

A

Abortus. Vide v. Casus & Confusio reservate, & verb.
Irregularitas.

Abolutio à peccatis, à censuris, ab irregularitate
Vide ibid. & v. Confessio.

Abolutio ab hæresi dubia. Vide v. Hæresis Ab hæresi
dubie externa. Vide infra, lib. 2. cap. 1. §. 8. n. 4.

Actor. Vide v. Lis movenda.

1. Advocatus. An is possit patrocinari, in causa
dubia, concedum aliqui, alij negant, alij denique
distingunt inter causam civilem, & criminalem: ego
breviter sic statuo. Si Advocatus prævidet rem licet
non possit evinci, posse tamen, saltem semiplenè pro
suo cliente probari, & universum si advertit, causam
dubiam esse, & controversiam, potest ejusmodi causis
patrocinari, quia hujus generis cause in Republica uti-
liter agitantur, & posita ea probabili spe, non impru-
denter Advocatus se gerit. Ita apud Layman lib. 1. tra-
ctat. 1. cap. 5. §. 3. numero 17. Vide §. præcedentem §. nume-
ro 14. ubi monendum esse clientem diximus: nam id
multò magis hic esse faciendum adverteo. At si nihil
speret, non poterit initio; Solum poterit inceptam cau-
sam, in uno dumtaxat casu, defendere, quando nimi-
rum sit periculum, ne Actor, qui est ejus cliens, pœna
talionis puniatur; rationabile enim videtur, ut non rejici-
atur ab Advocato cliens, si defendi in hoc eumque
potest.

2. Si actor (velit nolit Advocatus) accusare velit,
vel jam accusavit, tamen nullum jus videatur habe-
re; posse illi Advocatum patrocinari, sentit Caramuel
lib. 3.